

візуального (О. Дубовик, Т. Сільваші): так само, як в іконописі, завдяки абстрагуванню від предметної реальності, концентрації на виражальних якостях матеріалів (фарби, поверхні), майстрам вдається створити свій власний Абсолют, особистий часопростір.

Інтерпретація біблійних сюжетів розвивається за двома векторами: це або традиційне для постінформаційного суспільства наслідування усталених іконо-графічних схем, що синтезуються з новітніми засобами зображення, або ж авторське бачення, яке перебуває поза межами канону. Рівень осмислення зображуваного варіюється від ілюстративності до глибинного аналізу певного християнського концепту, який іноді набуває гостросоціального забарвлення. Прив'язаність до означеної проблематики надає всім (навіть нефігуративним) творам нарративного характеру, ясності повідомлення: маркування відбувається через живописні посилання на християнську символіку або через авторську маніфестацію у назві самого об'єкта.

Якщо втілення релігійних образів і мотивів у другій половині ХХ ст. було несистематичним та мало регіональну специфіку (розподіл за чотирма основними художніми осередками – Наддніпряниною, Одесою, Харковом і Західною Україною), то арт-процес 2000-х рр. надав проблемі яскравого індивідуального забарвлення: його ґрунтовно розробляють окремі митці, абсолютно різні за своїми творчими вподобаннями та методами.

Отже, християнська тематика в українському мистецтві «нульових» виокремлюється в самостійну нішу, різноманітну за візуальним рішенням. Ця поліфонічність досягається завдяки синтезу національних витоків і традицій західного мистецтва (від авангарду до постмодерну). У ній уособлено здобутки всіх попередніх етапів розвитку вітчизняної культури, проте виокреслюється збільшуваний у художніх колах інтерес до поняття «Духовність».

Петрасова С.
НТУ «ХПІ»

СОЦІАЛЬНА Й ТЕРИТОРІАЛЬНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ МОВИ

Мова ніколи не буває абсолютно єдиною, оскільки, крім чинників, що формують її єдність, діють чинники, які створюють її неоднорідність.

Виникнення територіальних різновидів мови внаслідок дії дивергентних процесів це територіальна диференціація мови, якої стосуються такі поняття:

1) *діалект* – територіально обмежена форма існування національної мови;

2) *койне* – автономна усна форма національної мови, використовується в умовах регулярних соціальних контактів між носіями різних діалектів;

3) *говір* – різновид мови, який використовується у спілкуванні невелика, територіально пов'язана частина носіїв певної мови;

4) *суржик* – змішана мова, у якій поєднано елементи української та російської мов;

5) *трасянка* – змішана мова на основі білоруської мови (переважно з російською лексикою та білоруськими фонетикою і граматику).

Соціальна диференціація мови (соціолект) – це виникнення різновидів мови, зумовлених соціальним розшаруванням її носіїв, яке виявляється в наявності жаргонів різних соціальних груп, професіоналізмів, просторіччя тощо. Із соціальною диференціацією пов'язані такі поняття:

а) жаргон – соціолект, який відрізняється від загальнорозмовної мови специфічною лексикою та фразеологією, експресивністю зворотів та особливим використанням словотворчих засобів, але не має власної фонетичної і граматичної системи;

б) арго – таємна мова, створювана спеціально для того, щоб зробити мову певної соціальної групи незрозумілою для сторонніх;

в) сленг – форма лексичного просторіччя, що відрізняється від літературного стандарту своєрідними етико-стилістичними й фамільярно-глузливими особливостями;

г) професіоналізми – слова або вирази, які властиві мові професійної групи та є просторічними еквівалентами відповідних за значенням термінів;

г) просторіччя – це історично сформована, відносно стійка мова неосвіченого населення, що не володіє літературними нормами.

Відмінність норми літературної мови від норми діалекту або жаргону полягає в тому, що літературна норма свідомо культивується: вона фіксується в словниках і граматиках, її вивчають у школі, пропагують у книгах, по радіо й телебаченню. Будь-яке культурне спілкування людей відбувається здебільшого відповідно до норм літературної мови. У діа-

лектах, (й особливо в просторіччях і жаргонах) цього немає: є традиція використання мовних засобів, але ніхто з носіїв діалекту чи соціолекту не оберігає її від будь-яких впливів, не культивує свідомо й цілеспрямовано ці зразки мовлення, спілкування.

Попова А.
НТУ «ХП»

ПРОБЛЕМИ РІДНОЇ МОВИ В УКРАЇНСЬКИХ РОДИНАХ

Родина – наш захист за кризових умов, найважливіше в житті кожного; світ, де людина може бути сама собою, де її вислухають й оцінять, зрозуміють все з півслова. А ось якою мовою користуються сучасні сім'ї, це вже питання. Проблеми української мови завжди були актуальні в нашій країні й у наших родинах. Серед етнічних українців переважає думка, що рідною є мова національності, до якої вони належать, а етнічні росіяни України переконані, що рідною є та мова, якою вони думають і можуть спілкуватися. За цих умов аналіз мовної ситуації на основі показника «рідна мова» є спотвореним і має побіжне значення для характеристики реальних мовних практик та їхньої динаміки.

2003 року масштабне дослідження етнічних спільнот України фірмою «Юкрейніан соціолоджі сервіс» спільно із соціологічним факультетом Київського національного університету ім. Тараса Шевченка засвідчило, що 42,1% опитаних людей під рідною мовою розуміють мову національності, до якої вони належать, 23,1% – мову, якою розмовляли їхні батьки, 27,4% уважають, що це мова, якою вони думають і можуть вільно спілкуватися, 2,8% – мова, якою розмовляють найчастіше, 4,4% – дали інші відповіді.

Саме батьки, сім'я закладають у нас любов до рідної мови, навчають нас мислити певною мовою, розмовляти, читати, писати, тому проблеми мови настільки важливі в родині. Відомий мислитель Й. Г. Гердер писав: «Хто не любить своєї рідної мови, солодких святих звуків свого дитинства, не заслуговує на ім'я людини».

Згідно з дослідженням, здійсненим у жовтні 2006 р., у сім'ях спілкуються: 1) лише українською мовою 31,5% громадян; 2) переважно українською, але іноді й російською – 12,2% (разом – 43,7%); 3) з одними членами родини розмовляють українською, а з іншими російською – 7,8%; 4) лише російською – 32,7%; 5) переважно російською, але деколи й українською – 14,5% (разом 47,2%). У травні 2007 р. інша фірма, дещо змінивши шкалу, провела повний етап дослідження й виявила, що: а) лише українською в сім'ї розмовляли 28,8%; б) переважно українсь-